⁊ recogitē omnes annos meos ī amaritudi/
ne aīe mee. Et ad hec q̄s idoneus? ¶ Peccaui
sup numerꝰ arene maris: ⁊ multiplicata sūt
pctā mea: ⁊ nō sum dignꝰ videre altitudinez
celi p̄ multitudine iniq̄tatis mee: qm̄ irritaui
irā tuā: ⁊ malū coram te feci. Circūdederūt
me mala q̄rū non est numerꝰ: comp̄hēderūt
me iniq̄tates mee: ⁊ non potui vt viderem?
Nō ergo sine numero est: quō numerabo?
Quō satisfaciā: cū cogar reddē debituz vsqꝫ
ad nouissimū q̄drantē? Sz ⁊ delicta q̄s intel
ligit? Ait illa celestis fistola ambrosiꝰ: Faci/
lius iueni eos q̄ innocētiā seruauerūt: q̄ꝫ qui
ꝓgruā egerūt penitētiā. Sed ⁊ q̄tūlibet pe/
niteat: q̄tūlibet se afflictet ⁊ maceret ꝓpter
nomen tuū: nō ꝓpter meū meritū ꝓpiciabe
ps. 24. ris pctō meo dñe (ait iustus) multū est enim
Cuz ergo q̄cq̄d viuis: quicq̄d sapis: quicq̄d
habes: quicq̄d potes: huic vni rei dedicaue
ris: nunq̄d aliq̄d est vel int̄ aliqua cōputan/
dum? ¶ Dauloante vitā tuam ꝑ vita sua xp̄o
reddideras: ⁊ nūc iterū eā totā p̄cedētiū exi/
git recordatio peccatorꝫ. Nunq̄d (vt vulgo
dr) de vna filia duos generos statuisti face/
re? Quid si tertiū tibi debitorē oñdā: q̄ ñ mi/
nus acriter q̄ꝫ veracit̄ vēdicat eam sibi? ¶ Du
to q̄ ⁊ tu possidere desideras ciuitatē d̄ qua
ps. 86. dicit̄: Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei.
Gloriā illā quaz nec oculus vidit: nec auris
audiuit: nec ī cor hois ascēdit: regnū oīm se/
culorū: viuere ī eternū: ī ꝑpetuas heredi/
tates. Credo q̄ velis esse equalis ãgelis dei
⁊ ī plateis supne syō melos ãgelicū auscul/
tare ⁊ videre quicq̄d illud sit: cū xp̄us tradi
derit regnū deo p̄ri: ⁊ erit deꝰ oīa ī omnibꝰ
Nec dubito q̄n ⁊ ꝓcupiscas suspicere ⁊ vm
bras declinātes ⁊ diez aspirantē: cū illuxerit
illa solennis dies ⁊ nubila rex excusserit: qm̄
iā nō inclinabit̄ dies: ꝑ erit eterna meridies
qm̄ erit plenitudo feruoris ⁊ lucis: solis statō
tenebrarū exterminatio: desiccatio paludū:
fetorꝫ depulsio. Nōne ad hoc emendū: totū
te ⁊ quecūq̄ ⁊ vndecunq̄ contrahere pote/
ris dare oportebit? Et cū vniūsa cōpleueris
nō tu putes esse ꝓdignas passiones hui⁹ tē/
poris vel corpis ad futurā gloriā: q̄ reuela/
bitur ī nobis. An sic impudēs es: vel impru
dens: vt minutū tuum q̄d sibi tā xp̄i vita: q̄ꝫ
peccati penitētia certatim rapiunt: etiā ad h̄
ꝓgrēdū vel audeas numerare? Quid dices
si ⁊ quartū debitorē ī mediū adduxero: q̄ si/
bi etiā iure primat⁹ sui superiores tres cedere
velit? Ecce in ianuis est q̄ fecit celū ⁊ terrā ⁊
creator tuꝰ est: tu creatura: tu seruꝰ ille dñs:
ille figulus: tu figmētū. Totū ergo q̄d es illi
debes: a quo totū habes: illi p̄cipue dño q̄ ⁊
te fecit ⁊ bñfecit tibi: q̄ tibi mistrat sidez cur
sus: aeris tēperiē: fecūditatē terre: fructuuz
ubertatē. Hinc reuera totis medullis: totis
viribꝰ seruiēduz: ne forte indignatiōis oculo
te respiciat: ⁊ despiciat ⁊ cōterat ī eternū ⁊
ī seculū seculi. Nō arbitror aūt q̄ te tāta ra
ptet insania: vt ⁊ hic minutū tuū nominare
necdū numerare p̄sumas. Expone ergo mi/
hi cui horꝫ q̄ttuor ꝓponas reddē q̄d debes
cū vnusq̄sq̄ꝫ tā intern⁹ q̄ꝫ etern⁹ exacto: sit:
vt te possit singularit̄ suffocare. Eya dñe viz
patior: responde ꝑ me. In manꝰ tuas com/
mendo minutū meū: tu p̄solue oībus: tu ab
oībus libera: q̄ tu es deꝰ ⁊ non homo: ⁊ q̄d
hoībus ī possibile est: possibile est tibi. Q̄d
habui ⁊ feci: dñe habe me excusatū: quia ī
pfectū meū viderūt oc̄li tui. Quis ergo am/
plius grūn/et dicēs: nimiū laboram⁹: nimiū
ieiunam⁹: nimiū vigilam⁹: cū millesime īmo
nec mime parti debitorꝫ suorꝫ valeat respō/
dere? Hec est fortasse fratres: illa vera vra q̄
dragesima nō exterior ꝑ interior: q̄ nō corti/
cem sacramēti: sed adipē frumēti contineat.
Si eñ vnicuiq̄ istorꝫ quattuor ⁊ ꝑ se ⁊ ꝑ se
oēm decalogi pfectionē debetis: pfecto de/
cem quaterducta q̄dragesimā vram faciūt:
quā custodire vos oporteat oīb⁹ diebus vi
te vre. Et ipe q̄ vos cōgregauit in loco isto
vitā vraz ꝓseruet ī ope sancto: vt cū ipe ap
paruerit vita vestra: ⁊ vos appareatis cum
ipso in gloria.

¶ De septem spiritibus.

Magister gentiū
paulus ex occasione ipīus spiritu/
glis nature qua viuim⁹: ad spūalē
ꝓuersationē excitans discipulos ait: Si spū Gall. 5.
viuim⁹: spiritu ⁊ ambulem⁹. Ac si dicat. Si
caro non ꝑdest q̄cq̄ꝫ: sed spūs est q̄ viuificat
ipam: separe oportet p̄ciosuz a vili: ⁊ digni/
orem p̄ponere ptē: vt fm spm̄ ambulemus
nō fm carnē. Ad spiritū eñ debet fieri con/
uersio carnis: vt seruiat ipa ⁊ nō seruiat̄ ei:
vt dicat spūs seruo suo: veni ⁊ veniat: facꝫ
⁊ faciat illud. Sic enim erit vxor nr̄a sicut vi
tis abūdās: ⁊ saluabit̄ ꝑ generationē filiorꝫ
q̄ sunt opa bona: si fuerit ipa quidē ī lateri/
bus dom⁹ nr̄e. i. ī abscōdito ⁊ humili loco:
aia vero resideat ī medio tanq̄ꝫ domina: tā
q̄ꝫ paterfamilias: tanq̄ꝫ iudex: vt fiat q̄d scri
ptū est: Aia mea ī manib⁹ meis semp. Ma/ Job. 13.
ledict⁹ eñ spūs ille q̄ partē suam deteriorem
facit. Maledict⁹ hō q̄ pascit sterilē ⁊ vidue
nō bñ facit. Deniq̄ꝫ vt testat̄ idē aplus: Si Ro. 8.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

fm carnē viuerim⁹ moriemur: qm̄ q̄ in car/
ne ambulāt deo placere nō possunt: ⁊ q̄ semi
nant in carne de carne metēt corruptionem.
Ro.8. Si aūt spiritu facta carnis mortificauerim⁹
viuem⁹: qm̄ q̄ spū dei agunt hi filij dei sunt:
⁊ q̄ seminat in spū: de spū metēt vitā eternā.
Prudenter ꝓinde fratres ⁊ nō ad insipien/
tiaz nobis: spūalē elegim⁹ vitā: castigare cor
pus ⁊ seruituti subijcere: ⁊ deū q̄ spūs ē ado
rare in spū ⁊ veritate. Sed q: spirituū diuer
sa sunt genera: necessaria est nob eoꝝ discre/
1.Jo.4 tio pſertim cuz ab aplo didicerim⁹: nō omni
spiritui esse credēduz. Videri em̄ pōt minus
eruditis: ⁊ paꝝ exercitatos habēt sensus:
oēm cogitationē nō alteri⁹ q̄ ipius humani
spūs esse sermonē: qd nō ita esse ⁊ certa fidei
virt⁹ ꝓbat: ⁊ diuinarū testimonia scriptura=
pſ.84. rum. Audiā inq̄t ꝓpha nō q̄d ego loq̄r: sed
Zach.2. q̄d loquat in me dns de⁹. Et ali⁹ ꝓpha, An
gelus inq̄t q̄ loq̄bat in me ⁊c. Et in psalmo
didicim⁹ fieri imissionē etiā p āgelos malos
1.Cor.11. Vnde ⁊ timet aplus: ne sicut serpens decepit
euam astucia sua: sic ⁊ discipuloꝝ quib⁹ lo/
quit corda decipiant: ab eo vtiq̄z cuius ipe
paulus astucias nō ignorat. Vnde ⁊ dicit:
Eph.6. Nō est nobis colluctatio aduersus carnez ⁊
sanguinē: ſ aduersus pncipes ⁊ potestates:
adūsus mūdi rectoꝝ tenebraꝝ haꝝ. Esse
tm̄ spm̄ carnis: nō bonū: manifeste idē aplus
indicat: vbi iflatos spū carnis sue q̄sdā eē te
stat. Et esse etiā spm̄ hui⁹ mūdi declarat vbi
gloriat in dño ꝓ se parit ⁊ ꝓ discipulis suis
nō q̄ eū acceperint ſ spm̄ q̄ a deo est: vt scia/
1.Cor.2. mus inq̄t q̄ a deo donata sunt nobis. Sunt
ergo hi duo satellites maligni illi⁹ principis
tenebraꝝ: vt dñetur spūs neq̄cie spūi carnis
⁊ spūi huius mundi. Quisquis ergo ex his
trib⁹ spiritib⁹: spūi nro loquat: ne credam⁹
ei qm̄ sanguinē sitiunt non q̄dē corpis: ſ qd
graui⁹ ē aiaꝝ. Iz qm̄ spūalis oim natura ē
a sermōib⁹ eoꝝ ꝗgnoscem⁹ eos: ⁊ q̄s spirit⁹
sit q̄ loquat: ipa suggestio declarabit. Sem
per em̄ spūs carnis mollia: spūs mūdi vana
spūs malicie ſp amara loq̄t. Quotiēs ergo
iportune (vt assolet) carnalis cogitatio men
tez pulsat: vbi grā: cū d potu de cibo: d som/
no: ceterisq̄z silib⁹ ad carnis curā ptinētibus
cogitātes: humano q̄dā inardescim⁹ deside/
rio: certū sit nob spm̄ carnis esse q̄ loquit: ⁊
tāq̄z adūsariū repellam⁹ euz dicētes: Vade
Mat.16. retro sathna: qm̄ nō sapis ea q̄ dei sunt: ſ ma
gis sapiētia tua inimica est deo. Cum autez
non de illecebris carnis sed d ambitiōe secu
li de iactātia ⁊ arrogantia: ceterisq̄z similib⁹
cogitatio vana versat i cordib⁹ nostris: spi
ritus mundi ē qui loquit: lōge pniciosioꝝ ho
stis ⁊ maioꝝ sollicitudine repellēdus. Inter
dum vero satellitib⁹ istis terga vertentibus
princeps ipse habēs iram magnaz tanq̄z leo
rugiēs insurgit aduersus nos: cū v'delz non
ad voluptatē carnis aut seculi vanitatē: sed
ad irā: impatiētiā: ad inuidiaz: ad amaritudi
nez animi pnocamur: importune ingerēdo
si q̄d min⁹ amicabilit minusve discretū factū
videt aut dictum: siq̄ denicq̄z in signo aut in
ope quolibet data videt indignatiōis occa/
sio: materia suspitiōis. Huic ergo cogitatiōi
nō aliter q̄z ipsi diabolo resistēdū est: nec ali/
ter ab ea q̄z ab ipa pditiōe cauēdū. Scriptū
ē em̄. In patiētia vra possidebitis aias vras Luc.21.
Fit tm̄ aliq̄n vt spūs noster a q̄libet hoꝝ triū
crebro supat⁹ ⁊ seru⁹ addict⁹ illi in suā ipius
pniciē heu vices illi⁹ agat: vt iā sine oīni alte
rius spūs suggestiōe: ipa ex se aia: aut volu/
ptuosas aut vanas aut amaras pariat cogi/
tatiōes. Iam vo nō facile arbitroꝝ posse di/
scerni: qm̄ noster ipe loquit spirit⁹: qm̄ ve lo/
quentē alteꝝ audiat quēlibz e trib⁹ illis. Iz
q̄d refert q̄cunq̄z loquat: dum vnū ⁊ idē sit
qd loquant? Quid refert loquētis nosse pso
nam: dum cōstat pniciosum esse qd loquit?
Si inimic⁹ est: resiste virilit inimico: si tu⁹ ipe
spūs est argue eū: ⁊ miserabilit plāge q̄ i tā/
tam miseriā ⁊ tā miserabilē deuenerit serui/
tem. Quotiēs vero sup castigando corpore
humiliādo corde: seruanda vnitate ⁊ chari/
tate fratrib⁹ exhibēda: seu ceteris virtutib⁹
acq̄rendis: conseruādis amplificandis: salu
bris cogitatio in mente versat: diuinus sine
dubio spūs est qui loquit: aut p seipsum sa/
ne: aut per angelū suum. Et quēadmodū de
humano aut maligno spū dictū: sic ⁊ de an/
gelico ⁊ de diuino. Nec facile est q̄s loquat
discernere: nec ignorare piculosuz pserti cū
certū sit angelū bonū nunq̄z loqui ex semet/
ipso: ſ deū esse q̄ loquit in ipso. Studiosius
em̄ deinceps ꝗsiderem⁹ quo nam modo ma
lignorū illoꝝ spirituū suggestiones audire:
imo quāta indignatiōe abijcere debeamus:
auertētes aures nras ne audiam⁹ sanguinē:
⁊ sapiētiā quā reuelat caro ⁊ sanguis: paruu
los q̄z babylonis cogitat⁹ scilz mūdanos ab
ipo initio tenētes ⁊ allidētes ad petrā: ipsuz
etiā malignū cū tēptationib⁹ suis a cōspectu
cordis nostri abijciētes ⁊ deducētes ad nihi
lum. Eas vo cogitationes q̄ iusticie ⁊ verita
tis nos āmonēt tota deuotione suscipientes
diuine dignatiōi gratiā habeam⁹: nec aliq̄n
tante benignitati inueniamur ingrati: scien/
tes quoniā ipse est qui loquitur iusticiā: ipse

enim cui' sermo veritas est. Quãte enim te/
meritat's: imo quante insanie est: si forte dũ
alloquit nos dñs maiestatis: nos insensati
auertam' aurẽ ⁊ nescio ad q̃s ineptias ꝓũta
mur. Quãta ē hec iuria ⁊ q̃ grauit vindicã
da: cũ vilissim' vermis clamantẽ ad se audi/
re dedignet creatorẽ vniuersitatis? Quãta
vo ⁊ q̃ ineffabilis diuine dignatio bonitatis
q̃ quotidie cõspicit nos: infelices auertẽtes
aures: obdurantes corda: ⁊ nihilomin' cla/
mat ad nos ⁊ iugit clamitat in plateis? Ue/
re in plateis: qꝫ in latitudine charitatis. Ec/
ce enĩ bonoꝝ meorũ nõ eges dñe: ⁊ tamẽ di
cis: cõuertimini filij hoim. Et iterꝝ clamitas
[Can.6. Reuertere reuertere sunamitis: reuertere
reuertere: vt ituemur te. Propterea obse/
cro vos dilectissimi q̃ remiscmi dñi ne tacea
tis ⁊ ne detis silẽtiũ ei: audiẽtes iugit q̃d loq̃
tur in vobis dñs de' quoniã loquit pacez.
Felix ⁊ beata anima que venas susurrij di/
uini pcipit in silentio: frequẽter iterãs illud
1.Re.3. samuelis: Loquere dñe qꝫ audit seruus tu'
hic ergo hodiern' sermo finẽ accipiat vt eti
am tacentib' nobis deũ intus audiam' lo/
quentẽ ⁊ suadentẽ de regno suo tanto vtili'
quanto subtili' p internã inspirationẽ. Si q̃
tamen ad huc de audiẽdi hac dñi voce ipse
suggesserit alio sermone tractabim': ne pser
tim in tã vtili ac spũali materia mẽtes vras
lõgitudine sermonis onerem'.

De multiplici vtilitate verbi dei.

Tenetis credo

quẽadmodũ, hesterno sermone ō
ea q̃ nobis admodũ necessaria est
discretiõe spirituũ ãmonuerim' sollicitudiez
vestrã: vt contra venenatos serpẽtis antiq̃
sibulos: contra mortiferos sirene cant': au/
res cordis iugit obdurare studeatis: vt nec
spm̃ carnis loquentẽ mollia: nec spm̃ mundi
vana suggerẽtẽ: nec spm̃ neq̃cie audiatis, im
mittentẽ amaritudines ⁊ scãdala seminantẽ
Sed hui' spũs astucias nosse necesse est: hu
ius cogitatiões nõ expedit ignorare. Inter/
dum enĩ trãsfigurat se malign' ille ⁊ nequaz
spũs in angelũ lucis: vt virtutis simulatione
plus noceat. Sed ⁊ tunc quoq̃ si diligenter
aduertim': nõnunq̃ nisi amaritudinis ⁊ di/
scordie semiaria spargit. Suadet enĩ nõnul/
lis singularia ieiunia quedã: vnde ceteri scã
dalizent: non quia ieiunũ diligat: sed qꝫ scã
dalo delectet. Multa q̃ in hũc modũ solet
afferre q̃ tñ a diuina sapiẽtia facile discernan
tur: si aplicã illã beati iacobi diffinitionẽ pre
oculis habeamus: qui diuinaz describẽs sa/
pientiam ait: Sapientia que a deo est: primũ Jaco.3.
quidẽ pudica: deinde pacifica. Omnẽ cogi/
tationem in qua hec duo non concurrunt: a
dei sapientia alienam esse non dubites. Eaz
vero que pudica videtur: nec ad vitia tra/
hit aperte: sed virtutis pretendit imaginem:
tunc demũ a deo noueris esse si pacifica sit:
si plati tui atq̃ spiritualiũ fratruz approbat
iudicio: qm̃ nõ faciet dñs de' verbũ qd ñ re/
uelauerit seruis suis. Quãta vo deuotione
quãta humilitate: quãta sollicitudine cogi/
tatio salubris nõ alit q̃ diuine dignationis
sermo suscipi debeat: ⁊ hesterno sermone p/
tim iã dixim': ⁊ hodierno nihilmin' aliquã/
to latius pluadere conabimur. Beati enĩ q̃ Luc.11.
audiũt verbũ dei ⁊ custodiũt illud. Vultis
nosse q̃ beati? Primũ quidẽ sonãs in auri/
bus aie vox diuina conturbat: terret diiudi
catq̃: ꝫ ꝓtinuo si bñ aduerteris viuificat: li/
quefacit: calefacit: illuminat: mũdat denq̃
⁊ cib' nr̃ est ⁊ gladi' ⁊ medicina ⁊ ꝓfirmatio
⁊ req̃es: resurrectio q̃ ⁊ ꝓsũmatio nr̃a. Nec
miireris q̃ verbũ dei iã nũc inueniat oia i om
nibus esse: q̃tũ spectat ad iustificationẽ: siq̃/
dem ⁊ futuꝝ est oia in oib' ad glorificatiõez
Audiat illud peccator ⁊ ꝓturbabit vẽter ei'
a voce illa carnalis aia ꝓtremiscet. Oia nã/
q̃ cordis secreta rimat atq̃ diiudicat sermo
viu' ⁊ efficax: cordiũ atq̃ cogitationũ pscru
tator. Vñ ⁊ licet mortu' in peccato: si audie
ris vocẽ filij dei viues. Sermo enĩ quẽloq/
tur: spũs ⁊ vita est. Si cor tuũ induratũ est:
memẽto scripture dicẽtis: Emittet vbũ suũ ps.147.
⁊ liq̃faciet ea. Et itẽ: Alia mea liq̃facta est vt Can.5.
dilectus locutus est. Si tepidus es ⁊ euomi
iam formidas: nõ discedas ab eloquio dñi ⁊
inflãmabit te: qꝫ eloquiũ ei' ignitum valde.
Nõ si tenebras ignorãtie plãgis: diligenter
audi q̃d loq̃tur in te dñs de': ⁊ erit lucerna
pedib' tuis verbũ dñi: ⁊ lumẽ semitis tuis.
At fortassis tanto ampli' doles: q̃to clariuſ
peccata etiã mima illumiat' agnoscis: ꝫ san/
ctificabit te pr̃ in vrtate q̃ est vtiq̃ sermo ei'
vt int aplos audire merearis. Jaz vos mũ Jo.15.
di estis: ppter ꝫ monẽ quẽ locut' sum vob.
Jã vero cũ laueris man' tuas: ecce parauit
in ꝓspectu tuo mẽsam: vt nõ de solo panevi/
uas ꝫ ex omni verbo qd pcedit de ore dei: ⁊
in fortitudine cibi illi' curras viam mãdato
rum ei'. Vbi ꝓsistũt aduersum te castra: ⁊ p
lium tẽptatiõis insurgit: arripe gladiũ spũs:
qd est verbũ dei: ⁊ in eo facile triumphabis.
Nõ si forte vt est certaminis cõsuetudo con
tigerit aliq̃n vulnerari: mittet verbũ suuz ⁊
sanabit te: ⁊ eripiet te de interitionib' tuis.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf